

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
25 Şubat 2021 Perşembe

—●—

KONU

İçişleri Bakanlığı yetkililerinin çocuk işçiliği ile alakalı kolluk kuvvetlerinin ve yerel yönetimlerin yaptığı çalışmalar, İller İdaresi Genel Müdürlüğü başta olmak üzere diğer birimlerin örnek projelerine dair sunumu

25 Şubat 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.03

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, İçişleri Bakanlığımızın değerli yöneticileri, basınımızın güzide temsilcileri, kıymetli hanımefendiler, beyefendiler, aranızda aynı zamanda Emniyet Genel Müdürlüğümüzden yetkililer var, Jandarma Genel Komutanlığımızdan yetkililerimiz var; sizler de hoş geldiniz. (*)

Bugün İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun bünyesinde kurulan Çocuk Hakları Alt Komisyonu kapsamında çocuk işçiliğiyle ilgili çalışmalar yapıyoruz. Mevsimsel tarım işçiliğinde bulunan ailelerin çocuklarıyla ilgili uzunca bir çalışma yaptık pandemi koşullarında. Hem kurumlardan bilgiler aldık hem de yaz döneminde Meclisin çalışmadığı dönemde bile bizzat bu ailelerin çalıştığı illere gittik, Ordu'ya gittik; oradaki aileleri ve çocuklarını inceledik. METİP projesini yerinde inceledik, işleyişini kontrol ettik, ailelerle bir araya geldik Şanlıurfa'da özellikle ki orası biliyorsunuz mevsimlik tarım işçilerinin yoğun olduğu illerimizden biri. Bizzat ailelerle bir araya geldik, sorunlarını onların ağzından dinledik. Raporumuz oluştu, epeyce bir noktaya geldi. Aslında daha çok yerel ziyaretler yapacaktık, Kayseri, Adana, Düzce vesaire listemizin içindeydi ama pandemi koşullarında bunu hayata geçiremedik. Bu kapsamda da tabii ki çocuk işçiliği deyince sokakta çalıştırılan çocuklarımız var, çocuk işçiliği kapsamında özellikle bizi çok üzen alanlardan biri. Bununla ilgili de raporumuz eksik kalmasın düşüncesiyle sizleri davet ettik ve bugün sizlerin bize vereceği bilgiler noktasında, sokakta çalışan, çalıştırılan, dilendirilen çocuklarımızla ilgili neler yapılmış onları öğrenmek istiyoruz. İllerimizde, kendi illerimizde, gittiğimiz yerlerde çok az da olsa bunlarla karşılaşabiliyoruz. Bunları nasıl sıfırlayabiliriz, neler yapılmış görmek istiyoruz.

Komisyonumuz kurulduğu ilk günden beri çocuklarımızın üstün yararı için çalışmalar yaptı. Bir tanesine değinmek istiyorum, ondan sonra sizlere sözü vereceğim. UNICEF'le bir proje imzaladık, mutabakat zaptı imzaladık, bir yılı doluyor. Pandemi koşullarında her maddesini, yapacağımız projenin hepsini uygulayamadık ama bir tanesi hayata geçti, onu da buradan ifade etmek istiyorum. İstiyoruz ki çocuklarımız haklarını öğrensinler yani hukuki anlamda okunduğu zaman bizim bile zor anladığımız hukuk dilini çocuk diline çevirmeyi düşündük, bu anlamda Çocuk Koruma Kanunu'nu çocuk diliyle özetledik, bir kitapçık hâline getirdik. Komisyon Başkanımız Hakan Bey'in takdirleriyle birlikte UNICEF'e gönderdik, basım aşamasında; inşallah onları da ilerleyen günlerde sizlerle paylaşacağız. Çocuklarımız hem kitapçıktan hem de “web” sayfalarından ulaşabilecek şekilde kendi haklarını kendileri okuyarak kendi ağzlarından, kendi düşüncelerinden, kendi dillerinden öğrenebilecekler. Projemizin devamı için tekrar bir mutabakat zaptı imzalayacağız önümüzdeki günlerde çünkü ikinci yılına devam etmemiz gerekiyor ve diğer çalışmalarımız da devam edecek.

Bir hususu daha işaretinize, dikkatinize sunmak istiyorum: Çocukla ilgili meseleler için, evet, kurumları dinleyeceğiz, kurumlarımızın yaptığı çalışmaları dinleyeceğiz ama daha çok yerinde görmek istiyoruz. Komisyonumuz bu önümüzdeki dönemde bizzat aileleri, çocukla ilgili sorunlar yaşanan aileleri yerinde görerek, kendileriyle yüz yüze görüşerek daha birinci ağızdan, sorunun ana kaynağından öğrenmeyi düşünüyorum. Mesela engelli ailelere gideceğiz, mesela koruyucu aileleri ziyaret edeceğiz, işte, çocukla ilgili yaşanan tüm sorunlarla ilgili kim muhatap olmuş, kim bu konuya maruz kalmışsa

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

onları ziyaret edeceğiz ve böylelikle bir rapor oluşturup Komisyonumuzda bunları bütün partilerimizin temsilcileriyle tartışacağız, konuşacağız ki çocukların üstün yararını, çocuklarımızın hakkını çok daha iyi noktaya getirelim istiyoruz.

Bu anlamda da bu Komisyonun bir özelliğini de ifade etmemiz gerekiyor: Kurulurken tüm partilerin ortak kararıyla kurulmuş yani biz, çocuklarla ilgili sorunları siyasetin istismarına sunmadan bir şeyler ortaya koymaya çalışıyoruz; bu bilincin de burada olduğunu düşünüyorum, bugün de inşallah toplantımız bu kapsamda gerçekleşecektir. Şimdiden teşekkür ediyorum, toplantımız hayırlara vesile olsun ve yetkililerimizi dinleyelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Başkanım, özür dilerim, dediniz ki: “UNICEF’e biz metin gönderdik çocuk diliyle ilgili.” Bunu siz parti olarak kendi adınıza mı gönderdiniz? Bizim haberimiz yok, MHP’nin de haberi yok yani bundan Komisyon olarak bizim haberimiz yok. Başkanlık olarak kendi adınıza mı gönderdiniz, partiniz adına mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Öyle bir şey olamayacağını biliyorsunuz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Haberimiz yok yani. Bu gönderilen metinden bir tane de bana verebilir misiniz mesela? Benim haberim yok. Nasıl bir metin, içeriği ne?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – İçeriği şöyle, o zaman bir açıklama getirelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Şimdi öğreniyoruz. Yani özür dilerim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Toplantılarda dile getirdik ama sizin dikkatinizden kaçmış herhâlde. İsteseydiniz de verirdik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - İstiyorum işte.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – UNICEF şöyle çalışıyor, biliyorsunuz Sayın Tanal ama yine tabii ki Tanal’ımızın klasik şeyleri.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Klasik değil, topu hiç taca atmayın.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sözümü bitireyim, sorunuzdu aldım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Yani oraya verilen metni kendi adınıza mı gönderdiniz? Komisyon adınaysa bizim haberimiz yok. Bir tane de bize verin, bir görelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – UNICEF, bu tip projelerde, projelerini ihaleye çıkarır ve bizim hiçbir müdahalemiz olmaz. Bu konuyla ilgili bir ihaleye çıkar, şartlarını belirler, bu konuda çalışmış hukukçular, akademisyenler, psikologlarla ilgili ihaleye çıkar, hocalar bunları çalışır ve UNICEF’in komisyonunda bunlar yazılır, bir metin olarak gelir.

Metinlerin verilmiş olması gerektiğini düşünüyorum size ama gönderilmemiş anlaşıyor, bütün arkadaşlarımıza gönderilmesi gerekiyordu. Daha baskıda ama bir kanunu çocuk diliyle özetledik yani bir katkı, bir şey yok. Çocuğun diline psikologlar, psikiyatristler...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çocuk hakları nasıl ihaleye çıkar arkadaşlar? Çocuk haklarının özetlemesi ihalesi mi olur ya?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Hukukçular.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Yazımıyla ilgili, bunun çocuk diline çevrilmesiyle ilgili.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bunu yazacak olan hocalar çocuk diline çeviriyor. Kanunu çocuk konusunda çalışan... Çocuk konusunda uzmanlaşmış, ihale şartlarını UNICEF belirliyor. Ne yapıyor? Bu konuda çalışmış akademisyenlerin şartlarını belirliyor, o şartlarda çocuk hukukunda çalışmış hukukçuları için psikologlar ve psikiyatristlerin olduğu -UNICEF'i biliyorsunuz, çalışmalarını ki doğrusunu da yapıyor- bu konuda en yetkin kişiler belirleniyor, aralarından seçiliyor ve onlar yazılıyor; bu kadar, bundan ibaret.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Metin gelmedi, gelince paylaşıyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Onlar zaten inceleniyor, basıma daha yeni gitti ama varsa bir katkınız... Hukukçu olarak bir şeyimiz... O konuda eminiz, sizlerle de paylaşıyoruz.

Evvet, böyle bir açılıştan sonra Genel Müdür Yardımcımıza sözümüzü verelim. Anladığım kadarıyla 3 konuşmacımız var. Nasıl yapacağız?

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KEMALETİN SAKİN – Ben konuşacağım ama daha sonra arkadaşlarımız -hem emniyetten, hem Jandarmadan- sorumuzu cevaplayacak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – O zaman süreyi belirleyelim, en geç saat ikide bizim Genel Kurulda olmamız gerekiyor. Sunumları ona göre ayarlarsak ve arkasına arkadaşlarımızın...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Saat birde Göç Alt Komisyonu toplantısı var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Onu ben bilmiyorum. Kim var Göçte?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Atay Bey var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Zaten on beş yirmi dakikada bitiyorsa yirmi dakika da soru cevap kısmı olur, kırk dakikada biter. Uzarsa biz devam ederiz inşallah.

Buyurun.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KEMALETİN SAKİN –Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; öncelikle bizi davet ettiğiniz için teşekkür ediyorum.

(Toplantıya katılan bürokratlar tanıtıldı)

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KEMALETİN SAKİN –Genel Müdürümüzün acil işi çıktığı için vekâleten ben geldim Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, sunum planımızı 12 madde üzerinde hazırladık. Genel tanımlarımız var, uluslararası düzenlemeler, yurt içi düzenlemelerimiz, çocuk işçiliğinin genel nedenleri, ülkemizde çocuklar daha çok hangi sektörlerde istihdam ediliyor? Yine, 2019 yılı TÜİK'in verilerine göre çocuklar hangi sektörlerde, yaş gruplarına göre nerelerde çalışıyorlar? Yine Emniyet ve Jandarma teşkilatlarımızca çocuk işçiliğiyle mücadele kapsamında tespit edilen, çocuklara yapılan hem adli müeyyide hem de idari müeyyideler, bunlarla ilgili istatistiklerimiz var, onları sizlere sunacağız. Yine, çocuk işçiliğiyle ilgili gerek vatandaşımız gerekse kamu görevlilerinin ihbar kanalları... Nerelere ihbar ediyorlar? Yine, Bakanlığımızca genel itibarıyla varlıklarımıza yapılan çalışmalar, iyi uygulama örnekleri ve genel değerlendirme olarak 12 başlıkta sunum yapacağız.

Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'ya göre ve Birleşmiş Milletler UNICEF'e göre çocuk işçiliği genel itibarıyla "Çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini etkileyen, çocukları yaşamaktan alıkoyan ve bunlara zararlı olan iş." olarak tanımlanmış. Kendi iş mevzuatımıza baktığımızda, çocuk işçiliği ve

genç işçiliği diye iki tür tanımlamamız var. Çocuk işçi, 14 yaşını tamamlamış, 15 yaşını doldurmamış ama zorunlu ilköğretimi tamamlamış kişi olarak tanımlanmış. Genç işçi ise 15'ini tamamlamış ama 18 yaşını doldurmamış kişiler olarak tanımlanmış. Burada, aslında mevzuat kapsamımızda 14 yaşını tamamlamış ve 18'den de... 18'ini de tamamlayan çocuklar aslında yasal anlamda hafif işlerde çalıştırılabilirler. Ancak bunun Çalışma Genel Müdürlüğüne İş Mevzuatı kapsamında denetimlerinin yapılması gerekiyor.

Dünya ölçeğine baktığımızda, sadece ülkemizde çocuk işçiliği yaygın değil, gelişmekte olan ülkelerin çoğunda; Latin Amerika'da, Orta Doğu'da, Asya ve Afrika gibi ülkelerde, yine gelişmiş ülkelerde de çocuk işçiliği yaygın ve küresel sorun olarak bütün ülkeleri ilgilendiren bir konu.

Genel olarak baktığımızda kentlerde sanayi ve -çoğunlukla da- hizmet sektöründe çocuklar çalıştırılıyor. Kırsal bölgelerde de bizim ülkemizde olduğu gibi mevsimlik tarım işlerinde ve hayvancılık alanında çocuklar çalıştırılıyorlar. Tabii, sadece yasal kapsamda değil, 14 yaşın altında da çalışan çocukları gözlemliyoruz. Genel olarak 18 yaşın altındaki herkes çocuk sayıldığı için efendim, bu kapsamda yasal çerçevede de olsa 14 yaşın altında da olsa bunlar zihinsel, fiziksel, duygusal ve ahlaki olarak olumsuz etkileniyorlar ve sömürüye maruz kalabiliyorlar çünkü gelişmişliği tam olarak tamamlamış değil.

Az gelişmiş ülkelerdeki çalışma nedeni ise daha çok düşük ücretle çalışıyorlar -işverenler de bunu tercih ediyor- örgütlü olamıyorlar ve işten çıkarılmaları daha kolay olduğu için işverenlerce tercih ediliyor.

Uluslararası düzenlemelere baktığımızda, genel itibarıyla 1924 yılında kabul edilen Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi var. Temel olarak Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi, sözleşmeler gibi 10 civarında uluslararası düzenleme var, ülkemizin de kabul ettiği. Bunlardan en önemlisi Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi. Bundaki temel şey... Yani, bu bildirinin 1'inci maddesi genel olarak 18 yaşın altındaki herkesi çocuk kabul etmiş. Dolayısıyla, bütün ülkelerin de kabul ettiği, bu çocukların, daha doğrusu 18 yaşın altında olan herkesin istismarın her çeşidine karşı korunması, zararlı işlerde çalıştırılmaması şeklinde hüküm altına alınmış ve bu da bütün ülkelerce kabul edilmiş görünüyor.

Kendi iç mevzuatımıza geldiğimizde, yine başta Anayasa'mız düzenleme yapmış. Bununla ilgili, Anayasa'ya göre Mecliste çıkarılan İş Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Kabahatler Kanunu, -daha çok denetimle ilgili- Türk Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu, Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, Mesleki Eğitim Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, temel kanunlar düzenlenmiş durumda.

Anayasamızın 18, 48, 49 ve 50'nci maddelerinde çalışma hürriyeti ve çalışmayla ilgili temel düzenlemeler yapılmış, çocuklara yönelik olarak, 50'nci maddede, küçükler ve kadınlar ile bedenî ve ruhi yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunacağı hüküm altına alınmıştır.

İş Kanunu'na geldiğimizde, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 71'inci maddesinde, 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasak olduğu hüküm altına alınmış. Ancak, 14 yaşını doldurmuşsa ve zorunlu eğitim çağını da tamamlamışsa zihinsel, bedensel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine engel olmayacaksa bunların hafif işlerde çalıştırılabileceği hüküm altına alınmış. Ama 14 yaşın altında olanlarda da her bir şeyde sözleşme yapmak ve izin almak kaydıyla daha çok televizyonlarda reklam gibi hafif işlerde çalıştırılabileceği düzenlenmiş. Tabii, daha düzenlemelerde, yönetmeliklerde çocuk işçilerin, genç işçilerin, 18 yaşın altındaki işçilerin nerelerde çalışacağı, hangi hafif işlerde çalışacağı aslında mevzuatımızda düzenlenmiş. Mevzuat açısından aslında ülke olarak bizim herhangi bir eksikliğimiz yok. Belki sadece denetimde, uygulamada, tespit çalışmalarında eksikliğimiz var.

Çocuk işçiliğinin genel nedenlerine baktığımızda, yoksulluk en önemli neden; eğitim hizmetlerine erişememe, göç, aile bireylerinde yetişkin olanların iş bulamaması, işverenlerin çocuk iş gücü talebi, geleneksel bakış açısı -özellikle kırsal alanda bu önemli- yine, mevzuatın uygulanmasından kaynaklanan eksiklikler de çocuk işçiliğinin nedenlerinden biri olarak gözümüze çarpıyor.

İstihdam sektörü olarak baktığımızda, çocuklarımız tarım, sanayi ve hizmet sektöründe yoğun olarak çalışıyorlar. Sanayi sektöründe de daha çok oto sanayi ve mobilyacılıkta çocuk işçiliği yaygın olarak görülüyor.

TÜİK'in en son, 2019 Ekim-Aralık döneminde yaptığı çalışmaya baktığımızda, 5-17 yaş grubu arasında toplam 16 milyon 457 bin çocuk olduğu tespiti var. Bu çocuklardan 720 bininin de istihdam edildiği tespit edilmiş. Burada, tabii, yoğun olarak toplam çocuk sayısının aslında yüzde 4,4'ü yani 16 milyon 457 bin çocuğun yüzde 4,4'ü çalışıyor ancak yaş gruplarına baktığımızda 15-17 yaş grubunda, yasal çerçevede çalıştırılabilir olan, çalışabilir olan çocukların aslında yüzde 15,7'si -yani toplam 407 bin çocuk var 15-17 yaş grubunda, bunlar hafif işlerde çalışıyorlarsa yüzde 15'i- çalışıyor görünüyor.

Bu çalışan 720 bin çocuk hangi sektörlerde çalıştırılıyor, bunu incelediğimizde, hizmetler sektöründe yüzde 45, tarım sektöründe yüzde 30 ve sanayi sektöründe yüzde 20 olduğunu gözlemliyoruz ancak çalışabilir durumda olan 15-17 yaş grubuna baktığımızda da aslında 293 bin çocuğun yaklaşık yüzde 50'sinin hizmet sektöründe çalıştığını gözlemliyoruz. Tarım sektöründe yüzde 22, sanayide yüzde 26.

Şimdi, gerek Emniyet teşkilatımız gerekse Jandarma teşkilatımız bu çocuk işçiliğiyle mücadele kapsamında bu tespitler yapıldıktan sonra neler yapıyor? Türk Ceza Kanunu açısından adli işlemler var 4 maddede ve 3 maddede de idari işlem, idari para cezaları kesiliyor; bunlardan bir tanesi insan ticareti. İnsan ticaretinin temelinde, tabii, zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, yurt dışına çıkarmak, yurt dışından getirmek şeklinde düzenlenmiş, sekiz yıldan on iki yıla kadar ancak 2'nci maddede "18 yaşını doldurmamış çocukların (1)'inci fıkrada belirtilen şekilde kaçırılmaları, tedarik edilmeleri, fiilen çalıştırılmasa bile bunların yapılmış olması yine (1)'inci fıkra kapsamında cezalandırılır." şeklinde bir düzenleme var. Bu yüzden de bu maddeyi koyduk. Az da olsa istatistiklerimizde bunlar var. Tabii, Emniyetteki arkadaşımız bunları daha ayrıntılı söyleyebilirler.

Yine, Türk Ceza Kanunu'nun 229'uncu maddesinde, çocukları dilendiren ve beden ve ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda olanları dilencilikte araç olarak kullanan kişiye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüş. Bu kapsamda adli işlemler yapılmakta.

Yine, Türk Ceza Kanunu'nun 232'nci maddesinde, aynı konutta birlikte yaşadığı kişilere kötü muamelede bulunan kimsenin cezalandırılacağı, yine idaresi altında bulunan; okutmak, büyütme, meslek öğretmek durumunda olan kişinin disiplin yetkisini kötüye kullanmasıyla ilgili bir yıla kadar hapis cezası hükmü var. Bu kapsamda adli işlemler yapılmakta.

Yine, Türk Ceza Kanunu'nun 233'üncü maddesinde, aile hukukundan doğan bakım, eğitim, destek olma şartlarını yerine getirmemesi durumunda şikâyet üzerine bir yıla kadar hapis cezası; yine anne babanın uyuşturucu, uyarıcı madde kullanması ya da onur kırıcı tavır, hareketler nedeniyle çocukları üzerinde eğer bunların ahlak, güvenlik ve sağlığını etkiliyorsa bunlarla ilgili de yine üç aydan bir yıla kadar hapis cezası öngörülmüş. Bunlarla ilgili adli işlemler yapılıyor.

Bununla ilgili, mağdur çocuk sayısına baktığımızda, hem Emniyet hem Jandarma bölgemizdeki toplam istatistiklerimiz. İnsan ticaretiyle ilgili, 2019 ve 2020 yıllarında sekizer tane işlem görmüş. Dilencilik yaptırmak hususunda özellikle 6-10 yaş grubunda bir fazlalık var hem 2019 hem 2020. Daha doğrusu, 6 ila 17 yaş arasında 2019'da 651, 2020 yılında 562 işlem yapılmış. TCK 232'de kötü muameleden 2019'da 954, 2020'de 821 işlem yapılmış. TCK 233'ten de aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali kapsamında 2019'da 8.076, 2020'de de 7.190 kişiye işlem yapılmış. Bunlar, tabii, mağdur çocuk sayıları, bunların ailelerine işlem yapılıyor.

Bir de Suriye uyruklu çocuklar var, bunları da yine istatistik olarak aldık. İnsan ticaretinde 2019-2020’de herhangi bir işlem yok. Dilencilikte 2019’da 197, 2020’de 216; kötü muamelede 2019’da 49, 2020’de 38; aile hukukundan kaynaklanan hükümlülüğün ihlali kapsamında da 2019’da 596, 2020 yılında 672 işlem yapılmış.

Adli işlemlerin dışında bir de Kabahatler Kanunu’na göre idari para cezası, idari müeyyidelerimiz var. Bu kapsamda da 5326 sayılı Kanun’un 33’üncü maddesi dilencilik kapsamında. Dilencilik yapan kişiye 50 TL, yeni güncellemeyle 204 Türk lirası para cezası kesiliyor. Tabii, bu paraya tespit edildiğinde el konuluyor, belediye encümeni veya mülki amir tarafından da bu paranın kamuya geçirilmesine karar veriliyor.

Yine, aynı Kabahatler Kanunu’nun “Rahatsız etme” başlıklı 37’nci maddesinde, mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişiye yine 204 Türk lirası para cezası verilmesi öngörülmüş. Bu da daha çok kişileri caddede, sokakta, meydana mendil satma gibi birtakım şeyle zorla taciz ederek satışla ilgili düzenleme.

Yine, Karayolları Trafik Kanunu’nda “Yayaların uyacakları kurallar” başlıklı 68’inci maddesinde, yollarda, geçitlerde zorunlu hâlde taşıt yolunda bulunanların trafiği engellemeyle ilgili uygunsuz davranışları olursa bunlara da 108 Türk lirası idari para cezası öngörülmüş. Bu da daha çok düğünlerde araçların önüne atlama gibi trafiği tehlikeye düşürecek birtakım, cam silme, vesaire şeklinde bu tür şeyler. Bununla ilgili de yine Jandarma ve Emniyetimizdeki toplam verilerimiz... Tabii, idari para cezası sadece 15, 16, 17 yaş gruplarında olanlara kesilebiliyor, 15’in altında olursa idari para cezası kesilmiyor, bu defa ailesine dönüyor. 2019 yılında dilencilikten 597 işlem yapılmış ülke genelinde, 2020 yılında 642. Kabahatler Kanunu’nun 37’nci maddesi, “rahatsız etme” kapsamında 2019’da 2.623, 2020 yılında 1.948 işlem yapılmış. Suriye uyruklulara baktığımızda, 2019’da dilencilikten 11, 2020’de 14 işlem yapıldığını görüyoruz. “Rahatsız etme” kapsamında da 2019’da 60, 2020 yılında 39 işlem yapılmış, idari para cezası kesilmiş.

2017-2023 yıllarını kapsayan Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı çerçevesinde, gerek kamu çalışanlarının gerekse vatandaşlarımızın kamuya veya nerelere ihbarda bulunabilecekleri ekranda görüldüğü üzere, 112 Acil Çağrı Merkezine, Polis İmdat, Jandarma İmdat, yine Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kullandığı Yabancılar İletişim Merkezine ihbarda bulunabiliyorlar. Aile Bakanlığının iki sosyal destek hattı 170 ve 183’e, ihbarda bulunabiliyorlar. Yine, Millî Eğitim Bakanlığının MEBİM hattına ihbarda bulunabiliyorlar.

Bu ulusal program kapsamında İçişleri Bakanlığına iki tedbir öngörülmüş. Bu tedbirler, kolluk kuvvetlerinin mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin denetlenmesine yönelik düzenleme yapılması hususu. Temel strateji şuydu: Çocuk işçiliğini önlemeye ilişkin mevzuatın uygulanması ve uygulamanın denetlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması stratejisi kapsamında Bakanlığımızda kolluk kuvvetlerinin tarımda çocuk işçiliğini nasıl denetleyeceğini düzenleme hususuydu.

İkinci konu da, çocuk işçiliği ihbarlarında 155 Polis İmdat ile 156 Jandarma İmdat hattının kullanılması konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi, bununla ilgili farkındalık çalışması yapılması hem Jandarma teşkilatımızın hem Emniyet teşkilatımızın bu konuda gerekli işlemler yapması. Bu kapsamda, Bakanlığımız merkez ve taşrada Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, valiliklerimiz ve diğer bakanlık birimleriyle bu 2 tedbirin uygulanmasını birlikte yürütmektedir.

Bu eylem planı kapsamında neler yapıldı? Tabii, sadece bizim Bakanlığımız değil, diğer bakanlıklarla da -Aile Bakanlığıyla- birlikte çocuk hizmetleri kapsamında illerimizde il koordinasyon kurulları, ilçelerde ilçe koordinasyon kurulları oluşturuldu. Bu kurullar ilde vali veya vali yardımcısı başkanlığında, ilçelerde kaymakam başkanlığında yapılmaktadır. Bu kurullar ne yapıyor? Her ay toplanıyorlar; il ve ilçedeki çocuklara özgü sorunları tespit ediyorlar, tedbir kararı alınması gerekiyorsa

onları sağlık müdürlüğüne, aile il müdürlüğüne ve diğer birimlere yönlendiriyorlar. Genel olarak tüm valiliklerimizde bu tespitler yapıldıktan sonra eğitimle ilgili tedbirler uygulanıyor, bu çocukların ailelerinde eğer Şey varsa okuma yazma faaliyetleri yapılıyor; eğer yaş ve durumuna uygun bakım tedbiri alınırsa yurtlara yerleŐtiriliyor, sonra rehabilite edilmiŐse yeniden ailelerine gönderiliyor; sağlık sorunları olan çocuklar varsa sağlık tedbiri, madde kullanımı varsa bunun tedavisine yönelik tedbirler uygulanıyor; ekonomik sıkıntı ve yoksunluk çekiyor, bu illerdeki gerek sivil toplum kuruluŐları gerek valilikler, kaymakamlık bünyesindeki sosyal yardımlaŐma vakıflarına, belediyelere, buralara yönlendirme yapılarak bu ailelerin de sosyal destekten yararlanması sağlanıyor.

Tabii, illerde gerek adliyeyle gerek barıyla, sivil toplum örgütleriyle, aslında ildeki tüm paydaŐlarla bir eŐ gdmn sağlanması lazım, bunun sağlanması da yine yönetmelikle belirlenmiŐ; vali veya vali yardımcısı başkanlığında, ildeki adliyede görevli Cumhuriyet BaŐsavcılığının temsilcileri, kolluk kuvvetlerimizin amirleri, büyükŐehir, il, ile belediye başkanları, il özel idaresi temsilcisi, çalışma birimlerimiz, çalışma bölge müdürlüğü veya il müdürlüğü temsilcileri, baro temsilcisi, denetimli serbestlik merkezinin Şube müdürüyle beraber bu eŐ güdüm birlikte sağlanıyor.

Tabii, sizden bize bir talimat geldiği zaman biz bunu inceledik, valiliklerimizden bilgiler aldık, zaten bu kapsamda, yıllar itibarıyla, sürekli bilgiler alıyoruz. Tüm valiliklerimizde gördüğümüz Şöyle bir uygulama var: Bu kapsamda, her ilde bir Mobil Ekip Projesi uygulanmış; Her mobil ekipte ocuk Biriminden görevli bir polis memuru var, sosyal destek personelleri var; bunlar periyodik olarak her hafta, ayın belirli günlerinde deđiŐebiliyor. Sürekli sokakta dilenen çocuklar ya da Jandarma bölgesinde tarımda çalıŐılan yerlerle ilgili tespitler yapılıyor ve tespitler yapıldıktan sonra da ilgili kamu kurumlarına yönlendirilerek tedbir kararları alınıyor. Bu, gerçekten Aile Bakanlığının bir projesi aslında ama Emniyet teşkilatımız da bunun içerisinde, diğer birimlerimiz de Jandarma da bunun içerisinde. Bunun dışında, ayrıca, mobil ekipler de kurulmuş durumda, baŐarılı bir Şekilde yürütülüyor.

Emniyet Genel Müdürlüğümüzün bu proje yürürlüğe girmeden önce, 2014 yılında bir genelgesi var, iç genelge aslında, direkt Emniyet teşkilatımızın kendi yaptığı bir genelge; burada, kamu düzenini bozan bazı fiillerin önlenmesi konulu bir genelge -özellikle cadde, sokaklarda araç camı silmek, insanları taciz ederek para vermeye zorlamak; mendil, iek, hediyeelik birtakım eŐyaları satmak veya dilenmek gibi fiillerle ilgili hem farkındalık yaratmaya hem de denetim yapılarak bunun tespitinin yapılmasına yönelik genelge- çıkarılmış, 2014'ten bu yana da bu uygulama devam ediyor.

Emniyet teşkilatımızın bu 2 tedbirden biri olan 155 Polis İmdat hattının kullanılmasına yönelik Türkiye Polis Radyosu'nda sürekli olarak bununla ilgili bilgilendirme yapılıyor, afiş ve broşürlerle de sürekli canlı tutuluyor.

Tabii, Jandarma Genel Komutanlığımızın bölgesi daha çok tarım işçiliğinin yoğun olduğu bölgeler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOğLU – Sayın Genel Müdürüm, saat yarımaya geldi, bir gibi arkadaşlar çıkacaklar, biraz daha hızlandırırsanız, zet geçersek... Sorularla açarız olmazsa.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KEMALETİN SAKİN – Tamam efendim.

Jandarmamızda aynı Şekilde faaliyet yapılıyor; burada Jandarmamız 156 Jandarma İmdat'ın farkındalığı için afiş ve broŐürleri tüm illerimize göndermiŐ vaziyette, dağıtımları yapılıyor.

Burada Mevsimlik Tarım İŐçileri Bilgi Sistemi (e-METİP) var. Bu kapsamda, hem Emniyet teşkilatımız hem Jandarma teşkilatımız günlük olarak bu verileri giriyor. Şu anda ekranda gördüğümüz 52.863 veri dn itibarıyla arkadaŐlardan aldığımız sistemde olan verilerdir; burada vatandaŐlık olarak Türkiye 46 bin, Suriye 5 bin, Irak 115, Afganistan 6 Şeklinde toplamda 52 bin civarında mevsimlik tarım işçisi verimiz var, ocuk sayısı bunlar sadece.

Şimdi, uygulama örneklerine geçiyorum Sayın Başkanım. Tabii, valiliklerimizde genel itibarıyla her tarafa aynı şey var; bir genelge çıkarılıyor, tüm paydaşların sorumluluklarının belirlendiği, kolluk kuvvetlerinin, belediye teşkilatlarının da içine dâhil olduğu bir sistem öngörülmüş.

Tekirdağ Valiliğini çok geniş bir kapsamı olduğu için örnek olarak koyduk. Öncelikle bir genelge çıkarılmış; bu kapsamda, zabıta ekipleri ile kolluk kuvvetleri sokakta çalışan çocukları birlikte tespit ediyorlar, tespit ettikten sonra bu çocukları ailelerine teslim ediyorlar ama ailelerine teslim edilirken çocuğun sokakta çalışmasının yasak olduğuna ilişkin mevzuat hükümlerini bildiriyorlar, ayrıca valiliğin “Sokakta çalışmak yasaktır.” kararını yine ailelere teslim ediyorlar. Birincide cezai işlem uygulanmıyor; ikincide -eğer olursa- bu sefer idari para cezası kesiliyor; üçüncüde cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunuluyor aile hakkında. Bu arada, tabii, sosyal destek personeliyle çocuğun ailesinin evi ziyaret ediyor, hangi tedbire ihtiyacı varsa -bakım, sağlık, yardım- bunlar uygulanıyor. Yabancı uyruklulara rastlanırsa bununla ilgili il göç idaresi müdürlüğüne bilgi veriliyor ve orada işlemler yürütülüyor. Valilik genel bir yasaklama yapmış; mezarlıklarda, toplu taşıma araçlarında, umuma açık eğlence yerlerinde, trafikte, kaldırımda gibi buralarda “Kesinlikle çocuk çalışmayacak.” diye bir yasaklama yapılmış, aynı şekilde bunu da belediye zabıta ekipleri iş yerlerine bildirmiş, tebligat yapmış ama sokakta dilenen çocuklar için ayrı bir düzenleme var; burada tamamen hiç affedilmeden, doğrudan adli işlem öngörülmüş, idari para cezası öngörülmüş, yine, tedbirlerin uygulanması için aile, çalışma ve sosyal hizmetler il müdürlüğüne gönderiliyor. Burada Tekirdağ din görevlileri sisteme sokulmuş; eğer cami önlerinde dilenme olursa orada görevli imam ve müezzinlerin 155, 156 ihbar hatlarına bildirme zorunluluğu getirilmiş. Tekirdağ özelinde her ilçede mobil ekip kurulmuş; Emniyet, Jandarma, zabıta personeli, sosyal hizmet personeli, bunlar ayda 1 kez sahada gün boyu çalışma yapıyorlar. Gençlik ve spor müdürlüğüne, belediyelerce ücretsiz spor kursları düzenlenmiş, ayrıca madde bağımlılarına yönelik sağlık müdürlüğü tedbirleri uygulanıyor.

Yani, aslında bunlara baktığımızda, valilik genelgesiyle tüm kurumların, tüm paydaşların katılımı sağlanmış, çocuk işçiliği sorunuyla çok taraflı mücadelede genelgenin valilik kararına uygun şekilde uygulanması sağlanmış, toplumsal farkındalık, bilgilendirme faaliyetleri yapılmış Sayın Başkanım.

Bu çocuk işçiliğiyle mücadele kapsamında neler yapılmış? Kolluk kuvvetlerinin yaptığı işlere baktığımızda umuma açık yerlerin denetlendiğini görüyoruz. 2019, 2020 yıllarında toplam 2.785 denetleme yapılmış; 2020 yılında 11 çocuk tespit edilmiş, 3’ü hakkında tedbir kararı alınmış, 1’i için danışmanlık tedbiri alınmış. Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü’nde kentin her yerine afiş ve pankartlar asılmış, farkındalık yaratılmış.

Yine, mobil ekiplerin burada şeyini görüyoruz; toplam 16 çocuk tespit etmiş mobil ekipler, 3 çocuk hakkında bakım tedbiri uygulanmış. Emniyet ve Jandarmamız rutin olarak Güven Huzur Uygulaması kapsamında da umuma açık yerleri denetliyor. Ayrıca Tekirdağ’da İŞKUR İl Müdürlüğü tarafından 4 iş yerine küçük yaşta çocuk çalıştırmaktan 2.292 TL para cezası kesilmiş; bu, bizim idari parası cezası dışında, doğrudan Çalışma Bakanlığı tarafından kesilmiş.

İkinci bir uygulama olarak Gaziantep Valiliğinin güzel bir uygulamasını gördük. Aynı şekilde, yine, Tekirdağ Valiliğinin yaptığı uygulamaya benzer bir genelge çıkarılıyor; burada “Sokağın Tehlikelerine Maruz Kalan Çocukların Korunması” sloganıyla bir genelge çıkarıldı. Bu genelgeden sonra bir eylem planı yapılmış; sokakta yaşayan, çalıştırılan ya da dilenci çocukların korunması eylem planı.

Yine, burada da zabıta ekipleri ve kolluk kuvvetleri bu tespitleri yapıyorlar. Bu kapsamda, bu çocukların aileleri ziyaret ediyor, ihtiyaç duydukları ne varsa bunlar tespit ediyor ve bunlar gideriliyor Valilikçe, ilgili kurumlarca. Ayrıca, yeterli olmazsa ildeki özel vakıflara, belediyelere, sosyal hizmet merkezlerine, sivil toplum kuruluşlarına... Ayrıca, iş ihtiyacı varsa da İŞKUR üzerinden iş imkânı sağlamaya yönelik de çalışmalar yapılıyor Antep’te.

Yine, bir üst adım olarak il ve ilçelerde koordinatörlükler kurulmuş. Buralarda bir koordinatör var, koordinatör yardımcısı var. Bunlar bire bir, doğrudan çocuklara yönelik çalışmalar yapıyor. 3 ilçemizde mobil ekip kurulmuş; Emniyet ve Jandarma, zabitanın ve sosyal hizmetlerin bulunduğu. Bu kapsamda, ev ziyaretleri yapılıyor, her ay il komisyonu toplanıyor ve neler yapıldığı, bir dahaki ay ne yapılacağı, eksiklikler tamamlanıyor. Bir de Valiliğimizin, yine, eğitimle ilgili ayrı bir eylem planı var. “Eğitim Her Yerde, Sen Neredesin” sloganıyla tüm ilde il yürütme kurulu, ilçelerde komisyonlar, okullarda komisyonlar oluşturulmuş. Bu kapsamda, öğrencilerin devamsızlığıyla ilgili veri tabanı oluşturulmuş, bütün devamsızlık buraya işleniyor. Bu kapsamda, okulda okul müdürü, müdür yardımcısı, rehber öğretmen, muhtar ve cami imamından oluşan bir komisyon ev ziyaretlerine başlıyor. Bu kapsamda 9.847 ziyaret 2020 yılında yapılmış ve bunlardan 7.300, yani yüzde 80 oranında öğrenci tekrardan eğitime kazandırılmış. Gerçekten yüksek bir oran.

Yine, Valiliğimizce, sokakta dilendirilen, çalıştırılan toplam 1.551 çocuk tespit edildi, bununla ilgili de 106 tedbir talep edilmiş, 59’u hakkında suç duyurusunda bulunulmuş, 102 tane de aile desteklenmiş.

İğdır Valiliğimizin bir uygulaması var “Sokaktan Okula Projesi” kapsamında. Bununla ilgili 2018’de 21, 2019’da 14, 2020 yılında 16 çocuğun sokakta çalıştığı tespit edilmiş; bunlara da yine ihtiyaç duyulan tedbirler uygulanmış.

Kütahya Valiliğimizce yine aynı şekilde bir genelge çıkarılmış, bu kapsamda tüm kurumlar görevlendirilmiş, mobil ekipler kurulmuş. Burada da yine 2019 yılında 325 saha çalışması yapılmış, 103 çocuk işçi tespit edilmiş. 2020 yılında 144 saha çalışması ve 60 çocuk tespiti yapılmış. Bunlarla ilgili de gerekli danışmanlık, eğitim tedbirleri ve diğer ekonomik destek tedbirleri uygulanmış.

Kayseri Valiliğinin daha önceden bir uygulaması var. “Dilenciliği Meslek Edindirmeyelim” projesi 2015 yılında uygulanmış. Bu kapsamda broşürlerle ve kentin tüm caddelerinde farkındalık oluşturulmuş. “Dilenciliği Meslek Edindirmeyelim” kapsamında tespitler yapılmış ve bu kapsamda işlemler yürütülmekte.

Sayın Başkanım, sizler aslında “Ordu’ya gittik.” dediniz ama Ordu Valiliğinde aslında uzun bir şey olduğu için biz bunu örnek proje olarak aldık. Uygun görürseniz birkaç dakika daha...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ordu Valimiz çok çalışkan.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KEMALETİN SAKİN – Evet Başkanım.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bizim de resimlerimiz var zaten.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Var mı resimlerimiz?

Evet, özellikle söyleyeceğiniz bir şey varsa Ordu’yla ilgili 1-2 cümle geçelim bence.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KEMALETİN SAKİN – Evet, Ordu Valiliğinde METİP projesinde yüzde 23 orada kalıyor. Çok hızlı geçiyorum Sayın Başkanım. Tabii, doğudan, güneydoğudan işçiler buraya geliyorlar. Burada, genelge kapsamında bütün ihtiyaçlar giderilmiş. İşte, sahalar var, okullarımız, diğer...

Burada yoğunlukla bir de İçişleri Bakanlığımızca desteklenen Pikolo Derneği var. Pikolo Derneği de yine mevsimlik işçiler ve çocuklara yönelik sportif kurslar, kültürel kurslar... Yani, orada resmî, gelen çocuklara her türlü sosyal, kültürel kurs, her şey sağlanmış, yemek dâhil. Gerçekten, Valiliğimiz bu konuda gerekeni yapmış. Yani, burada, Ordu Valimizin yaptığı, aslında, gelen çocukları ailelerinden alarak, tarlada, bahçede fındık toplamak yerine sosyal, kültürel faaliyetlerde çalıştırarak engellemiş oluyor. Valiliğimiz de yine genelge çıkarmış bu kapsamda, denetim ekipleri kurulmuş, bire bir Valimizin de olduğu denetimler birlikte yapılmış.

Bakanlık olarak genel değerlendirme yaptığımızda “Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı” 2023 kapsamında kolluk kuvvetlerinin çocuk işçiliği denetlemesi üzerinde düzenleme yapılması konusu, bir de 155 Polis İmdat, 156 Jandarma İmdat hatlarının kullanılmasına yönelik 2 tedbir vardı. Bu kapsamda, bu hedeflerle ilgili -daha önce de söylemiştim- Genel Müdürlük merkez ve taşra teşkilatı, Jandarma, Emniyet ve diğer birimlerimizde bunları yerine getiriyoruz. Denetim açısından genel itibarıyla bir sorun görünmüyor. Zaten gerek Jandarma aile birimlerimiz gerek Emniyet aileleri, iş yerlerini rahatlıkla denetleyebiliyorlar. Bakanlığımız ne yapıyor? Bizim Bakanlık olarak destekleyici olduğumuz, Milli Eğitim Bakanlığının sorumlu olduğu okula devamsızlık takibi konusundaki tedbirlere biz yardımcı oluyoruz. Yine, İŞKUR’un çocuk işçiliğiyle ilgili mücadele kapsamında yardımcı oluyoruz. Yine, İŞKUR’un çalışan çocukların ailelerine mesleki eğitim programları konusunda valiliklerimiz gerekli koordinasyon ve desteği yürütmekteler. Burada, her valilikte bir genelge çıkarılmış, mobil ekipler kurulmuş tüm paydaşların katıldığı. Çocuk işçisi potansiyeli olan aileler izlemeye alınmış, dezavantajlı kesimlerin saha ziyaretleri, ev ziyaretleri gerçekleştirilmiş, farkındalık için bütün her yerde afiş, broşürler dağıtılmış.

Bunun dışında, valiliklerimizden geri dönüş, olumlu olan yerler alınıyor, olumsuz mevzuat eksikliği olursa bu kapsamda genel düzenleyici işlemler Bakanlığımızca yapılmaya çalışılıyor. Bizim, burada, kendi adımıza yapmamız gereken, Ordu özelinde olduğu gibi, aslında tüm valiliklerimize bunu bir genelgeyle bu şekilde bir uygulama yapın dememiz gerekiyor, bunu da biz Sayın Bakanımıza, yöneticimize söyleyeceğiz.

Teşekkür ederiz bizi dinlediğiniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Biz teşekkür ederiz.

Aslında, ben tabii diğer komisyonun toplantısını bilmediğim için bir iki saat gibi güzel tartışırız, enine boyuna konuşuruz diye düşünmüştüm. Teşekkür ederim.

Komisyonun da bir çıktısı oldu. Yani, söylemeden siz kendi öz eleştirinizi yaptınız. İnşallah o genelgeyi de tüm illerimize gönderip uygulama noktasında biz de takipçisi oluruz inşallah.

O zaman, soru-cevap kısmına geçebiliriz.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Değerli Genel Müdür Yardımcım, hakikaten sunumunuz çok verimli, çok faydalı oldu. Çok değerli ve kıymetli bir sunum. Burada, eksiklerimizi de izin verirseniz belirtmek istiyorum ben. Teşhis güzel ama teşhisin arasında bölgesel eşitsizliği, gelir eşitsizliğini, bu çocuk işçiliğinin sebepleri arasında, ya zaman yoksunluğu nedeniyle saymadınız veya -ne bileyim- böyle bir eksiklik, belki de “ve benzeri” demiş olabilirsiniz ama bu hususu göremedim tabii ki. Yani, aslında, asıl neden, bu yoksulluğu yaratan nedenlerin başında çocuk işçiliği, gelir eşitsizliği, bölgesel eşitsizlikler bunlardan kaynaklanıyor. Şimdi, burada, bir de çocuk işçiliğinin ana sebeplerinden bir tanesi... Burada övünerek söyleyeceğim; Şanlıurfa Valisi... Onu bu rapora yazmamışsınız. Yani, Şanlıurfa Valisi âdeta “Türkiye’nin her tarafına mevsimlik tarım işçisini gönderen iliz.” şeklinde... Sayın Başkanlıkta zaten, Başkana da sunuldu rapor, çok güzel bir rapor ki esasen biz bu işle mücadele edip eğer bitirmek istiyorsak Şanlıurfa Valiliğinin raporunun çıkış adresimiz olması lazım. Bilginiz -bilmiyorum- olmaması mümkün değil bence. Burada, siz yoğunlukla hep işin... Mesela, evet, burada mevzuat, hem uluslararası sözleşmeleri belirtmişsiniz ve aynı zamanda da bizim iç mevzuatımızdan bahsetmişsiniz. İç mevzuatımızdaki çocuğu korumaya yönelik elimizde çok güzel öyle bir aracımız var ki; Türk Medeni Kanunu’nun 346’ncı maddesi. 346’ncı maddede diyor ki; anası babası belli olmayan, anası babası tarafından ihmal

edilen, sokağa terk edilen, uyuşturucu madde kullanımıyla ilgili, her türlü kötü alışkanlıklarla ilgili bu tür çocukları devletin koruması altında muhafaza etmesi gerektiği hususunda kollayıcı, koruyucu, çok güzel, hakikaten sığınabileceğimiz, güzel bir enstrümanımız, maddemiz var bizim, buna da yer verilmemiş yani bunlar mevcut olan... Aslında bizim kanunlarımız uygulansa bu sorunların çoğu biter. Biz, bu sorunları belki masada konuşmamış olacağız. Yani rahmetli bir hocamız vardı, derdi ki: “İyi bir kanun kötü bir uygulayıcı elinde kötü olur, kötü bir kanun iyi bir uygulayıcının elinde iyi olur.” Sorun uygulama meselesi.

Şimdi, burada, hep cezalardan bahsettiniz. Evet, şunu söylediniz: Yani, efendim, ihtiyacı olanlara, işte, yardım vesaire. Değerli Genel Müdür Yardımcım, biz bunu yardımlarla vesairelerle insanlara yardıma muhtaç etmeyecek şekildeki uygulamaları yapmamız lazım, programları sunmamız lazım. Yani burada düzenlemelerimiz var, yasal da bir eksiklik, sıkıntı yaşadığımızı ben zannetmiyorum, uygulamada sıkıntılar var. Siz hep işin cezai boyutuna girdiğiniz için... Fotoğraflarla da gösterdiniz mesela. Sizden istirham ediyorum. Geçmişte bizim çok güzel çocuk karakollarımız vardı. O çocuk karakollarında çalışan Emniyet mensubu arkadaşlarımız çocuklarla ilgili bir işlem yapacağı zaman sivil kıyafetle giderlerdi. O sivil kıyafet eğer kız çocuksa anne sivil kıyafet, polis bir anne şefkati, erkekse baba şefkati anlamında çocuk daha rahat iç dünyasını anlatabiliyor idi.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN – (Afyonkarahisar) – Çocuk şube hâlâ var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var, yetersiz, nüfusla birlikte yetersiz arkadaşlar. Ben, yok demiyorum dikkat ederseniz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN – (Afyonkarahisar) – “Vardı” deyince sanki şu anda yokmuş gibi bir anlam çıkıyor da.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yetersiz arkadaşlar.

Şimdi, ama resimlerde görünce hep resmî kıyafetlerle gidiliyor. Şimdi, istirham ediyorum, bu anlamda, evet, yani çocuğun dünyasını anlama açısından onun o durumuna da inmek lazım. “Bu çocuk işçiliği olan aileleri izlemeye aldık.” derken yani acaba bu bir şey midir, yani izlemeye aldık... Bu fakirliği ortadan yok edecek şekilde izlemeye alırsanız bence daha rahat ederiz. Yani âdeta bir potansiyel suç öğretir gibi olmaktan ziyade o bakışla almak lazım. Burada mevzuatla ilgili kısmı hemen başlıklarla onu da söyleyeyim: Türk Medeni Kanunu’nu almanızda yarar var. Evet, Ceza Kanunu’nda sadece siz belirli maddeleri saydınız ama Ceza Kanunu’nun diğer maddeleri de var. İşte, 6’ncı maddedeki tanımı, cezayla ilgili, işte, şu şu cezaların verilemeyeceğine ilişkin. Zaten yoksulluğun gözü kör olsun. Ben, bir çobanın oğluyum. Sokakta çocuk işçiliği yapan bir milletvekili olarak buraya geldim, çocuk işçiliği yaparak buraya geldim. Yani çocuk işçiliğiyle ilgili benim babamın yoksulluğu bitirilmezse, benim de çalışmamı engellerseniz ben nasıl okuyacağım ya arkadaşlar, bana bir gösterin ya? Şanlıurfalıyım ben -orada görev yapmışsınızdır- yazın 40 derecede soğuk buzlu ayran satarak, soğuk su satarak, işportacı olarak geldim.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Tanal Bey, hepimizin hayat hikâyesi var, aynı şeyi anlatacak olursak...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani o zaman, sizden istirham ediyorum, politikaları, bu yoksulluğu ortadan kaldıracak yöntemlerin üzerine gitmek daha insani, daha hümanist olur. Yani cezayla benim babama para kesseniz, ceza kesseniz babam ödeyemiyor ki, ödeyemeyince sonuç ne olacak?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, sorumuz tamamlandı herhâlde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım izninizle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Soru anlaşılmıştır, diğer arkadaşlarımıza da vakit kalsın. Soruları alalım hepsine birden cevap verin bence.

Buyurun Sayın Vekilim.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben, sorudan ziyade Sayın Başkanım, öncelikle teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdür Yardımcıları ve değerli katılımcılara, hepsine de çok teşekkür ederim güzel sunumları için.

Şurada Sayın Tanal’a katılamayacağım çünkü çocuk işçiliği sadece yoksulluğa bağlı bir işçilik değildir. Çocuk işçiliğinde aileye katkı, ailenin ekonomik durumuna katkı... Aile zengin olduğu hâlde mesela, traktörle tarla süren bir sürü genç çocuk var. Bunlar yoksulluktan mı tarlaları sürüyorlar? Aileye ekonomik bir katkı yapmak için sürüyorlar, ailenin ekonomisine katkı yapmak için. İlla çocuk işçiliğini yoksulluğa bağlamak, özellikle doğu ve güneydoğudaki vatandaşlarımızın yoksulluğuna bağlamak bence yanlış çünkü bugüne kadar Cumhuriyet Dönemi’nde ve özellikle son yirmi yılda doğu ve güneydoğuya yapılan yatırımları karşılaştırsak çok uzun bir tartışmaya girmemiz gerekiyor.

Ben kayıtlara girsin anlamında bu bilgiyi de sunmak istedim.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada bize sunulan güneydoğu illeri dışında çocuk işçiliği nereye ihraç ediliyor, bana gösterir misiniz? Genel Müdür Yardımcımız burada. Bölgesel eşitsizlik kaynakları giderilse Urfa’da bu kadar çocuk işçiliği olmaz. Türkiye’nin yüzde 50 çocuk işçiliği buradan sağlanıyor, yazık değil mi ya!

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ederiz, cevabını alalım, diğer toplantıya geç kalmayın.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) - Şimdi, sömürü gibi olursa dediğiniz doğru ama sanat, öğrenme var...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sömürü işte, bakın, Sayın Genel Müdür Yardımcımızın sunduğu sunumda yüzde 50 işçi temini Şanlıurfa...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bazı işler çocukluktan öğreniliyor Sayın Tanal, 18 yaşından sonra öğrenilemiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şimdi, çocukla ilgili burada Komisyonumuz var, hepimizin de çalışma alanları belli. Çocukla ilgili sorunların tek bir sebebi yok, birçok sebep bir araya geliyor. O yüzden bütüncül bir yaklaşımla, bütüncül bir bakış açısıyla çözüm üretmemiz gerekiyor. Tek bir sebeple de bu işi çözemeyeceğimiz ortadadır, öyle olsaydı çözüldürdü zaten.

Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ASAYİŞ DAİRE BAŞKANI LEVENT TUNCER – Sayın milletvekilimizin söylemiş olduğu çocuk şubelerin sivil-resmî... Şöyle izah edeyim: 13 Nisan 2001 tarihinde çocuk şube müdürlükleri kuruldu Emniyet Genel Müdürlüğünde, öncesinde de küçükleri koruma şube müdürlüğüydü, ismi değişti yeni yönetmelikte. Sivil çalışıyorlar, genellikle bayan personele ağırlık vermeye çalışıyoruz irtibat konusunu sağlamak için. Aile Bakanlığında biliyorsunuz yine çocuklarla alakalı ÇİM merkezleri –çocuk izleme merkezleri- var bir mağduriyette onlar da dâhil oluyor. Bir diğer konu resimler ve fotoğraflarla ilgili. “Daha çok resmî polisi gördüm çocukların yanında.” dediniz. Onlar çocuk şube müdürlüğüyle ilgili değil “TDP” dediğimiz toplum destekli polislik personelidir kıyafetlerine dikkat ederseniz, onların zaten görevi o. TDP -toplum destekli polislik- anlamında, ailelere ve çocuklara yakın olma anlamında verilen görüntüler. O resimler sizi yanıltmasın, onlar çocuk şube müdürlüğü personeli değil sivil çalışıyor çocuk şube personeli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yani tamamen sivil bir şekilde çalışıyorlar. Teşekkür ederim.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ASAYİŞ DAİRE BAŞKANI LEVENT TUNCER – Evet, tamamen.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bir şey söylemek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tabii, buyurun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – “Bölgelere göre” deniyor da bazen, bazı bölgelerde genç çocukları, suç işleme yaşı düşük olduğu için “barikat çocukları” deyip terör örgütlerinin eline geçmesi gibi şeyler yapılıyor, ufak çocuklar kullanılıyor. Güneydoğuda, bilhassa terörün olduğu yerlerde bunlara da dikkat edilmesi gerekiyor. Çünkü o çocuklar kullanılarak Emniyetin karşısına getiriliyor ve suç işlemez, masummuş gibi, daha sonra da ajitasyon yapıyorlar; bunlara da dikkat etmemiz gerekiyor, antrparantez onu da söyleyeyim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederiz, bu konu da çok önemliydi. Çocuk, sadece işçilik anlamında değil “çocuk terörist” dediğimiz tanımlaması hiç hoşumuza gitmese bile daha çok burada suistimalin olduğunu ve bütün hayatların yandığını, yok olduğu görüyoruz. Bu konu da çok önemli, bu konuda da hassasiyet var ama biraz daha beraber çalışmamız gerekiyor.

Evet, başka soru yoksa toplantımızı bitirebiliriz. Çok teşekkür ederiz, çok faydalı oldu. Vaktimiz olursa bu valiliklerden bir tanesini belki inceleme fırsatı bulabiliriz, uygulamaları yerinde görmek isteriz arkadaşlarımızla. İnşallah bir normalleşme sürecine geçelim çalışmalarımız çok daha hızlı ve etkin olacak.

Çok teşekkür ederim, hem arkadaşlarımıza hem sizlere, çok sağ olun.

Kapanma Saati:12.58

